

VERGADERING GEMEENTERAAD 2014

VOORSTEL

Registratienummer: 1150476
Bijlage(n) 2
Onderwerp Beleidsplan Participatiewet

Middenbeemster, 30 september 2014

Aan de raad

Inleiding en probleemstelling

Gemeenten gaan de Participatiewet per 1 januari 2015 uitvoeren. Dat betekent dat we een grotere taak krijgen in de begeleiding van mensen (met een arbeidsbeperking) naar werk.

Wat gaat er veranderen?

1. Wajong blijft alleen nog bestaan voor mensen die duurzaam niet kunnen werken. Nieuwe jonggehandicapten met arbeidsvermogen kunnen in de bijstand terecht komen. Gemeenten gaan hen ondersteunen om aan de slag te komen. Huidige Wajongers blijven bij het UWV.
2. De Sociale Werkvoorziening wordt afgesloten voor nieuwe instroom. Huidige SW'ers behouden hun oude rechten.
3. Gemeenten organiseren 'beschut werk' voor mensen die door hun lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking een zodanige mate van begeleiding en aanpassingen van de werkplek nodig hebben, dat niet van een reguliere werkgever mag worden verwacht dat hij deze mensen in dienst neemt. Het Werkbedrijf wordt hierbij betrokken.
4. In het sociaal akkoord hebben werkgevers afgesproken dat ze extra banen gaan creëren voor mensen met een arbeidsbeperking. Deze garantiebannen zijn bedoeld voor mensen die niet in staat zijn een inkomen op het niveau van het wettelijk minimumloon te verdienen. Wajongers en mensen op de wachtlijst Wsw krijgen de eerste jaren prioriteit.
5. In elk arbeidsmarktregio wordt een Werkbedrijf ingericht. Het Werkbedrijf vormt de schakel tussen werkgevers en mensen met beperkingen die aan de slag worden geholpen. De Werkbedrijven spelen een belangrijke rol bij het plaatsen van mensen op de extra banen uit de banenafpraak die de sociale partners met het kabinet hebben gemaakt. Bovendien betrekken gemeenten de Werkbedrijven bij het organiseren van beschut werk.
6. Om het voor werkgevers aantrekkelijk te maken iemand met een arbeidsbeperking in dienst te nemen krijgt de gemeente de mogelijkheid om loonkostensubsidie te verstrekken.
7. Op termijn daalt het Participatiebudget. Het Participatiebudget maakt onderdeel uit van de integratie-uitkering sociaal domein, waarin ook de budgetten voor de jeugdzorg en WMO terechtkomen.

Tegelijkertijd zullen de aanpassingen van de Wwb per 1 januari 2015 van kracht zijn. Deze nieuwe Wwb-regels zullen van toepassing zijn op de totale doelgroep van de Participatiewet. Deze wijzigingen hebben consequenties voor de diverse Wwb verordeningen en beleidsregels.

De vraag is: hoe gaan we een groeiende groep bijstandsklanten begeleiden naar werk daarbij rekening houdend met de specifieke beperkingen van de klant, met een krimpend participatiebudget en in een tijd waarin de banen nog steeds niet voor het oprapen liggen?

Daarvoor moeten een aantal zaken geregeld worden:

- A. Onze organisatie moet voorbereid zijn op een nieuwe doelgroep. Denk daarbij aan kennis en expertise die nodig is om mensen met specifieke beperkingen te begeleiden. Daarnaast aan kennis over het netwerk (maatschappelijke partners) die ingeschakeld kunnen worden. En denk aan het instrumentarium dat toegespitst is op een doelgroep dat veel begeleiding nodig heeft.
- B. Regionaal moeten we *afspraken* hebben gemaakt over de invulling van het Werkbedrijf. Uitgangspunt daarbij is efficiëntie; aansluiten bij wat er al is. Dat houdt met name in dat we afspraken moeten maken in de regio over de inhoud, de vorm, de doelgroep, de rollen, de instrumenten, loonwaardebepaling en communicatie. Beschut werk moet worden georganiseerd in nauwe verbinding met het Werkbedrijf. Naast gemeenten zijn belangrijke spelers de werkgevers, werknemers en het UWV.
- C. De gemeente is verplicht beleid te ontwikkelen over de inhoud, omvang en duur van de tegenprestatie. Er is geen sprake van een algemeen geldende verplichting.
- D. We moeten de verordeningen op tijd klaar hebben. Zowel voor de aanpassingen van de Wwb (voor 1 januari 2015) als voor de toekomstige Participatiewet (voor 1 juli 2015). Daarvoor zijn modelverordeningen beschikbaar.

Oplossingsrichting

De wettelijke vereisten vanuit de Participatiewet hebben we tegen het licht van de huidige visie aan gehouden. Deze visie geldt voor alle decentralisaties en staat beschreven in de kadernotitie. Al enige jaren geleden is bij de (voor Beemster uitvoerende) afdeling Werk & Welzijn van Purmerend een beweging in gang gezet waarbij we anders met de klant omgaan. De uitwerking van de Participatiewet moet passen binnen deze beweging. Daarom is in samenwerking met mensen in de uitvoering gewerkt aan de uitwerking van de Participatiewet.

Redenerend vanuit de huidige visie vloeien de onderstaande 3 ontwikkelrichtingen voort

1. Ontwikkelrichting: aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt

Met name in het Praktijkonderwijs bevindt zich een groot deel van onze toekomstige doelgroep. Velen van hen hebben een arbeidsbeperking en hebben meer hulp nodig richting werk en op de werkvloer. Zij kunnen niet meer bij het UWV terecht voor een Wajong uitkering en begeleiding. Voor de leerlingen die vanuit het onderwijs richting arbeidsmarkt geholpen moeten worden heeft het onderwijs zelf een grote verantwoordelijkheid. De gemeente heeft er belang bij dat het daar goed geregeld is, dat de overgang van onderwijs naar arbeid soepel verloopt. We zullen daarin de samenwerking verstevigen. Een projectgroep houdt zich bezig met de uitwerking daarvan. Onderdeel daarvan is een versterkte samenwerking tussen scholen en het Jongerenloket.

2. Ontwikkelrichting: aansluiting met werkgevers voor passend werk, participatie, stage of werkervaring met het accent op mensen met verminderde loonwaarde

De opdracht luidt: iedereen aan het werk (naar vermogen). In een tijd van weinig werkgelegenheid is dit een enorme uitdaging. Deze ontwikkelrichting vereist creativiteit. Het gaat om een omslag in het denken over werk. Het gaat om een andere verhouding ten opzichte van werkgevers en andere partners.

Het betekent regionaal en lokaal zoeken naar alternatieve vormen van meedoen. Ook als het gaat om 'beschut werk'. Daarbij moeten we steeds meer de samenwerking zoeken met organisaties op het gebied van zorg en welzijn.

Zowel lokaal als regionaal ligt hier een belangrijke ontwikkelopgave. Regionaal zal binnen de context van het Werkbedrijf de uitvoeringsagenda verder worden uitgewerkt. Lokaal is onze organisatie zich aan het voorbereiden op een andere doelgroep en wat nodig is om hen aan het werk te helpen.

3. *Ontwikkelrichting: aansluiting met maatschappelijke partners voor de begeleiding van mensen met een beperking*

Binnen de doelgroep bevinden zich klanten met beperkingen waar onze organisatie de kennis niet voor in huis heeft. Het gaat om klanten met specifieke stoornissen en beperkingen. Vaak is intensieve begeleiding nodig. Vaak ook duurzaam en op de werkvloer. Veel van onze maatschappelijke partners kennen deze klanten en weten wat nodig is. Enerzijds gaan we de samenwerking met partners, al dan niet in de context van de sociale wijkteams, verstevigen. Anderzijds worden een aantal van onze casemanagers geschoold. Zij kunnen dan ook signaleren of er meer aan de hand is, wat er nodig is en vervolgens een passend traject in te zetten.

Niet-uitkeringsgerechtigden (nuggers)

De gemeente heeft ook een taak in het ondersteunen van nuggers (niet-uitkeringsgerechtigden). De vraag is hoe ver we daar gaan in de begeleiding van deze doelgroep. Ten aanzien van nuggers zeggen we het volgende. Iemand die thuis zit zonder uitkering en zonder begeleiding naar werk, zorgt mogelijk voor maatschappelijke problemen, die zich vertalen naar kosten. Dat geldt met name voor jongeren. Daarom zet de Beemster de basisdienstverlening ook in voor nuggers om hen richting werk te helpen. Prioriteit wordt gegeven aan jongeren die van school af komen, of op school dreigen uit te vallen.

Tegenprestatie

Ten aanzien van de tegenprestatie is er binnen de wet voldoende ruimte om in elke situatie een passende tegenprestatie te vragen. Dit zou bijvoorbeeld ook mantelzorg kunnen zijn of vrijwilligerswerk. Casemanagers krijgen de ruimte om maatwerk te leveren. Zij bepalen samen met de klant welke inzet er gepleegd wordt om aan het werk te komen. Als er geen mogelijkheden voor (vrijwilligers)werk zijn of als de klant zich niet vrijwillig inzet, dan kan de casemanager besluiten de tegenprestatie verplicht te stellen. De tegenprestatie wordt zodoende voor een bepaalde groep ingezet als er geen andere opties zijn, als sluitstuk dus. Deze keuze wordt bepaald aan de hand van de situatie van de klant op basis van de inschatting van de casemanager.

Meetbare doelstelling

1. *Ontwikkelrichting: aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt*

- Een projectgroep heeft zicht op wat er nodig is voor een soepele aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Daarbij worden o.a. zorgpartijen en scholen betrokken.
- Voor specifieke leerlingen van het onderwijs verloopt de aansluiting met het Jongerenloket soepeler. Het onderwijs en het Jongerenloket hebben een korte lijn, weten elkaar snel te vinden.
- Er wordt gewerkt aan een versteviging van de relatie tussen onderwijs, werkgevers en gemeente.

2. *Ontwikkelrichting: aansluiting met werkgevers voor passend werk, participatie, stage of werkervaring met het accent op mensen met verminderde loonwaarde*

- De afspraken over het Werkbedrijf zijn regionaal gemaakt en er wordt uitvoering gegeven aan de uitvoeringsagenda.
 - In 2015 wordt besloten hoe beschut werk wordt georganiseerd in relatie tot BaanStede.
 - Meer werkgevers nemen mensen met een arbeidsbeperking in dienst. Deze ontwikkelrichting heeft tijd en investering nodig.
3. *Ontwikkelrichting: aansluiting met maatschappelijke partners voor de begeleiding van mensen met een beperking*
- Een aantal medewerkers van de afdeling Werk & Welzijn worden in 2014/2015 geschoold in het omgaan met mensen met een arbeidsbeperking, waarbij gebruik wordt gemaakt van de kennis van het UWV en BaanStede.
 - Per 2015 wordt in een verhoogde mate samengewerkt met maatschappelijke partners (zorg & welzijn) voor de begeleiding van de nieuwe doelgroep.
4. *De verordeningen zijn vóór 1 januari 2015 vastgelegd.*

Financiële consequenties

De uitvoerende afdeling Werk & Welzijn zit middenin een ontwikkeltraject. Het streven is om de nieuwe doelgroep vanuit de bestaande dienstverlening te begeleiden. Voor de nieuwe doelgroepen zal moeten blijken bij welke begeleiding en instrumenten zij gebaat zijn. Dat vormt een ontwikkelopgave. Uitgangspunt is dat we binnen het beschikbare budget blijven.

Het budget wordt voor de volgende doeleinden ingezet:

- Voor specifieke ondersteuning op het gebied van werk, werkervaring en scholing.
- Voor het opstarten van participatieactiviteiten dichtbij bewoners en om te experimenteren (als beperkt incidenteel ondersteuningsbudget).
- Voor het vormen van een beschut werk voorziening, waarbij een verbinding wordt gemaakt met de AWBZ, de SW en Dorpszorg.
- Voor de begeleiding van Wwb'ers die een garantiebaan krijgen/hebben (niet zijnde de Wajongdoelgroep die bij het UWV zit).
- Voor de werkgeversaanpak.
- Voor versterking van de relatie met het onderwijs en preventie. Hiervoor kijken we ook naar alternatieve financieringsbronnen (ESF subsidie). Het vormt een ontwikkelopgave waarbij we op termijn scherper in beeld hebben wat nodig is.

Overige consequenties

Geen

Monitoring evaluatie

De verdere uitwerking van de afzonderlijke ontwikkelrichtingen worden, zoals hierboven beschreven, binnen verschillende werkgroepen verder opgepakt. De wijze waarop de effecten gemeten kunnen worden is nog onderwerp van bespreking. De gemeenteraad zal hierover- in elk geval jaarlijks- worden geïnformeerd worden.

Voorgesteld besluit

In te stemmen met de ten behoeve van de invoering van de Participatiewet drie voorgestelde ontwikkelrichtingen en de uitwerking daarvan en het beschikbare participatiebudget daartoe in te zetten.

Communicatie/Participatie

- Na vaststelling van dit beleidsplan zullen nieuwe verordeningen en beleidsregels worden opgesteld en ter vaststelling worden aangeboden aan de gemeenteraad.
- We hebben met de WMO-raad gesproken over het beleidsplan. Wij zijn nog in afwachting van de formele reactie. Zij worden waar nodig ook bij de verdere uitwerking geraadpleegd.
- De wandelkaart (wandelroutes naar arbeidsparticipatie) is tot stand gekomen na enkele sessies met casemanagers, beleidsmedewerkers, Praktijkschool Bladergroen, UWV en MEE waarbij de routes van de klant zijn doorlopen aan de hand van casuïstiek. Het helpt ons om verder vorm te geven aan de nieuwe participatiepraktijk. Het is een visuele samenvatting van dit beleidsplan. Daarmee vormt het de 'praatplaat' waarmee we op pad gaan, naar werkgevers, maatschappelijke partners en scholen. Zodoende werken we aan een gemeenschappelijke visie op participatie van beemsterlingen waarbij we niet de andere decentralisaties uit het oog verliezen.